

Ιωάννης Κούζας

Η απώλεια του ελληνισμού του Πόντου (1914 - 1923)

Οι γεωπολιτικές θεωρίες των F. Ratzel και H. Mackinder, που διατυπώθηκαν πριν από την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, εφαρμόστηκαν στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής εκείνης, που διεκδικούσαν ζωτικό χώρο για να ισχυροποιηθεί η καθεμία από αυτές ακόμα περισσότερο και να απομονώσει τις αντίπαλες δυνάμεις.

Η εμφάνιση της Γερμανίας ως αναθεωρητικής δύναμης με επιδιώξεις κυριαρχίας στη Mitteleuropa και οικονομικής διείσδυσης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Μέση Ανατολή προκάλεσε τη σύμπτυξη της Αγγλίας και της Γαλλίας προκειμένου να εμποδιστεί ο γεωστρατηγικός της στόχος. Γι' αυτό έγινε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, ο οποίος όμως έφερε στη διεθνή κόνιστρα δύο άλλες δυνάμεις, τις ΗΠΑ και τη νέα Σοβιετική Ρωσία.

Η γεωστρατηγική σπουδαιότητα της Μικράς Ασίας και της Μέσης Ανατολής δημιούργησε νέες συμμαχίες και νέους αντιπάλους. Η Σοβιετική Ρωσία αποτελούσε τη νέα απειλή για τους Αγγλογάλλους μετά τη συντριβή της Γερμανίας. Οι ανακατατάξεις που συντελέστηκαν στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εξυπηρέτησαν τις γεωστρατηγικές επιλογές των νεοαποικιακών δυνάμεων της Αγγλίας και της Γαλλίας και μέσα στα πλαίσια αυτά εντάσσεται η τραγωδία του μικρασιατικού ελληνισμού και του ελληνισμού του Πόντου.

Οι διακηρύξεις περί αυτοδιάθεσης των λαών και δημιουργίας νέων εθνικών κρατών ήταν ιδεολογήματα, τα οποία προπαγανδίστηκαν καταλλήλως με συγκεκριμένα άτομα, της φιλελεύθερης ή της «αριστερής» διανόησης, προκειμένου να εκμεταλλευτούν οι Μεγάλες Δυνάμεις τον δίκαιο και ευσεβή πόθο των λαών για πραγματική ανεξαρτησία και διαχείριση των υποθέσεών τους. Ο αγώνας των ευρωπαϊκών δυνάμεων δεν ήταν προς όφελος των υπό εκκόλαψη κρατών. Στον αγώνα για επικράτηση, επιζητούσαν συμμάχους και δεν είχαν κανένα δίλημμα να τους θυσιάσουν, εάν οι συγκυρίες άλλαζαν και μπορούσαν να επιτύχουν τον αντικειμενικό σκοπό σε βάρος τους.